

مقایسه تعیین کیفیت و مقدار موسیلاژ در سه گیاه دارویی کشت شده در تهران

فاطمه رئوف فرد، رضا امیدبیگی

تهران-دانشگاه تربیت مدرس-دانشکده کشاورزی

گیاهان موسیلاژدار گیاهانی هستند که در یکی از اندامهایشان (نظیر گلبرگ، ریشه، بذر...) یا در مواقعی در همه اندامهایشان حاوی هیدر کلئوئیدهای پلی ساکاریدی موسوم به موسیلاژ می باشند. موسیلاژ در داروهای ضد سرفه، ضد التهاب پوستی، هضم کننده، ملین، معدی، محرک ایمنی بکار می رود. مهمترین خواص دارویی موسیلاژها، خاصیت ضد سوزش آنهاست. از اینرو این مواد برای مداوای زخمهای موجود در دستگاه گوارش و عفونتهای مخاط حلق و گلو، مورد استفاده قرار میگیرند. در این تحقیق کیفیت و مقدار موسیلاژ در سه گیاه دارویی گل ختمی، ختمی دارویی و اسفرزه و نیز مقدار فیبر در ریشه ختمی دارویی تعیین شد. هر سه گیاه در ۱۵ فروردین سال ۱۳۸۴ در باغ تحقیقاتی زردبند واقع در شمال تهران کشت شدند. پس از انجام عملیات های مربوط به داشت، گل های گیاه گل ختمی در مرحله باز شدن کامل جمع آوری شده و در سایه به طور کامل خشک گردیدند و سپس پودر شدند. ریشه های ختمی دارویی، در اواخر شهریور از خاک بیرون آورده شدند و پس از شستشو با آب در دمای ۶۰ درجه سانتی گراد کاملاً خشک شدند و سپس پودر شدند. بذره های گیاه اسفرزه نیز پس از رسیدگی کامل برداشت شدند. برای تعیین کیفیت موسیلاژ از فاکتور تورم بذر استفاده شد. برای تعیین مقدار موسیلاژ از روش استخراج گرم (Hot extraction method) استفاده شد. در این آزمایش مقدار فیبر ریشه های ختمی دارویی نیز تعیین گردید. نتایج این تحقیق نشان داد که مقدار تورم در ریشه ختمی دارویی، گلهای گل ختمی به ترتیب ۵ میلی لیتر و ۰/۵ میلی لیتر بود و در دانه های اسفرزه ایرانی از این نظر تغییر

پنجمین کنگره علوم باغبانی ایران - شهریور ماه ۱۳۸۶ - دانشگاه شیراز

محسوسی مشاهده نشد. درصد موسیلاژ در ریشه ختمی دارویی، گلهای گل ختمی و دانه های اسفرزه ایرانی به ترتیب ۲۱ درصد، ۹/۷ درصد و ۱/۱ درصد بود و درصد فیبر موجود در ریشه های ختمی دارویی نیز ۵۵/۸ درصد اندازه گیری شد.